

26.4.2022

Säädösehdotusten vaikutusarvioinnin ohjetyöryhmä
Lausuntopalvelu.fi

ASIA **Lausunto uudistettavan lainvalmistelun vaikutusarviointiohjeen luonnoksesta** **VN/24927/2020**

Oikeusministeriön asettama säädösehdotusten vaikutusarvioinnin ohjetyöryhmä on pyytänyt lausuntoja uudistettavan lainvalmistelun vaikutusarviointiohjeen luonnoksesta. Ohje korvaa valtioneuvoston vuonna 2007 antamat ohjeet säädösehdotusten vaikutusten arvioinnista.

Uudella ohjeella pyritään pääministeri Sanna Marinin hallituksen ohjelman mukaisesti parantamaan säädösehdotusten vaikutusten arviointeja. Vaikutusarvioinnin merkitys ja laajuus ovat kasvaneet edellisen ohjeen laatimisen jälkeen.

Uudistetun ohjeen on tarkoitus tukea aiempaa paremmin lainvalmistelijoiden työtä ja parantaa vaikutusarviointien laatua sekä tämän myötä valmisteltävien lakien laatua. Ohje auttaa valmistelijaa suunnittelemaan vaikutusarviointia, tunnistamaan ja arvioimaan eri vaikutuslajeja sekä hakemaan tarvittaessa lisätietoa. Lausunnolla olevaan ohjeluonnokseen on lisätty aiempaa kattavampia ohjeita muun muassa arviointiprosessista ja -menetelmistä.

Ohjeella pyritään siihen, että eduskunnalle annettavat säädösehdotukset perustuvat mahdollisimman laadukkaisiin vaikutusarviointeihin ja antavat päätöksentekijöille mahdollisimman luotettavan tietopohjan päätösten tueksi.

Lääkäripalveluyritykset ry (LPY) kiittää mahdollisuudesta lausua lainvalmistelun vaikutusarviointiohjeen luonnoksesta. Alla on kooste vastauksistamme Lausuntopalvelussa.

Huomiot ohjeen yleisestä osasta: luvut 1–3

LPY:n mielestä lausunnolla olevan lainsäädännön vaikutusarviointiohjeen tavoitteet ovat kannattavia.

Vaikutusarviointien laajuus ja tarkkuus täytyy suhteuttaa valmistelussa olevan lainsäädännön tai lainsäädäntökokonaisuuden yhteiskunnalliseen merkitykseen. Suurista uudistuksista, kuten sote-uudistuksesta, pitää tehdä monipuolinen ja laaja vaikutusarviointi. Niistä täytyy tehdä myös jälkiarviointi, jossa toteutuneita vaikutuksia verrataan lainsäädäntömuutokselle asetettuihin tavoitteisiin sekä lainsäädännön valmisteluvaiheessa tehtyihin vaikutusarvioihin. Tällöin luodaan edellytykset myös vaikutusarviointien kehittämiseksi ja sitä kautta paremmalle lainsäädännön valmistelulle.

26.4.2022

Olennaisten vaikutusten tunnistamisen näkökulmaa pitää korostaa vahvemmin ohjeistuksen yleisessä osiossa. Olennaisten vaikutusten tarkistuslistaa voisi arviointiohjeessa vielä selkeyttää: on tärkeää tunnistaa, mikä lakiuudistuksessa/-muutoksessa on olennaista.

Lainsäädännön arviointineuvoston roolia lainsäädännön valmisteluprosessissa pitää selkeyttää.

Arviointiohjeessa voisi kuvata tarkemmin sitä, miten vaikutusarviointit vaikuttavat tai miten niiden on tarkoitus vaikuttaa lainsäädäntöratkaisuihin. Lainsäädännön arviointineuvostolta voisi pyytää konsultaatiota jo ensimmäistä säädösluonnosta valmisteltaessa. Arviointineuvoston lausunnon merkitystä lainsäädännön jatkovalmisteluun olisi myös perusteltua käsitellä ohjeessa.

Huomiot taloudellisista vaikutuksista: luku 4.2

LPY kannattaa uudistettavaan ohjeeseen sisältyvää erillistä ”pk-yritystestiä” eli pieniin ja keski-suuriin yrityksiin kohdistuvien erityisvaikutusten huomioon ottamista osana hallituksen esityksen valmistelua. Pk-yritysten huomioiminen erikseen on perusteltua, koska sääntelytaakka rasittaa suhteellisesti huomattavasti enemmän pieniä kuin suuria yrityksiä. Pk-yrityksillä on myös yleensä vähemmän resursseja tuoda esille niihin kohdistuvia vaikutuksia lainvalmisteluvaiheessa.

Yhdistyksen mielestä on hyvä, että arviointiohjeessa kannustetaan lainvalmistelijaa arvioimaan taloudellisia vaikutuksia määrällisesti niin pitkälle kuin mahdollista. Vaikutusten euromääräinen arviointi on erityisen merkityksellistä suurissa ja pitkävaikutteisissa uudistuksissa, kuten sote-uudistuksessa ja siihen liittyvässä sosiaali- ja terveydenhuollon rahoituksen uudistuksessa.

Muut huomiot

LPY muistuttaa, että vaikutusarviointiohjeessa täytyy kiinnittää säädösehdotusten vaikutusten arvioinnin lisäksi huomiota myös nykytilan arviointiin. Hallituksen esitysten nykytilan arviointia käsittelevä osuus on usein hyvin yleisellä tasolla, lähinnä voimassa olevan sääntelyn kuvausta. Hallituksen esityksessä pitäisi kuvata, mitkä asiat nykytilassa kaipaavat muutosta ja millä perusteilla eli miksi esitetty muutos on tarpeellinen. Nykytilan arvioinnista tulisi käydä ilmi, mitä ongelmia nykytilassa on havaittu, miltä osin tilanne ei vastaa yhteiskunnallisia tavoitteita ja miltä osin havaitut ongelmat voidaan korjata lainsäädäntöä esitetyllä tavalla muuttamalla. Kattava nykytilan kuvaus on lähes poikkeuksetta välttämätön edellytys laadukkaana vaikutusarvioinnin toteuttamiselle. LPY:n mielestä vaikutusarviointiohjeessa täytyy korostaa nykytilan arvioinnin merkitystä ja ohjeistaa sen toteuttamista.

Lääkäripalveluyritykset ry:n puolesta,

Ismo Partanen
toiminnanjohtaja